

PUBLICATION IN IOM INTERNATIONAL JOURNAL

Britse Ghanezen steunen gezondheidszorg in Ghana Braindrain wordt braingain

Sinds Mr. Paul Ofori-Atta tijdens zijn medische stage op het platteland in Ghana de beperkte en schrijnende gezondheidszorg zag, laat het hem niet meer los. Vanaf begin jaren tachtig van de vorige eeuw zet hij zich in voor verbetering ervan. Na een persoonlijke 'kruistocht' in Ghana zelf, doet hij dat nu met collega's vanuit het buitenland. "Ghanese artsen die hun vaardigheden en ervaringen in het buitenland verder hebben ontwikkeld, kennen beide werelden en zijn waarschijnlijk het meest geschikt om gezondheidszorg te helpen ontwikkelen en beter en veiliger te maken", concludeert Ofori Atta.

Paul Ofori-Atta is geboren in Ghana en werkt nu als Brits orthopedisch chirurg in Hertfordshire in Engeland. In 1982 studeerde hij af als arts aan de medische faculteit van de universiteit van Ghana. In de laatste fasen van zijn opleiding zag hij de problemen van ziekenhuizen en patiënten op het platteland. "Zowel in een regioziekenhuis ten noorden van Accra als in een missieziekenhuis zag ik de schaarse middelen. Ik denk dat het deze ervaringen zijn die mij hebben gestimuleerd mij in te zetten voor de ontwikkeling van gezondheidszorg op het platteland." Hij nam ontslag bij het Ministerie van Volksgezondheid en begon aan zijn kruistocht. "Ik werd een van de eerste 'freelance' Ghanese artsen die waren opgeleid in Ghana en werden aangenomen door de katholieke kerk om te gaan werken in het missieziekenhuis." Hij realiseerde er diverse verbeteringen, het aanzien van het ziekenhuis steeg en al snel werd het aangemerkt als leerplek voor studenten van de faculteit geneeskunde. Ofori-Atta ging door. Hij wilde beter omgaan met 'de meer lastige gevallen', zoals arme mensen die hij moest doorverwijzen naar gespecialiseerde zorg maar die problemen hadden met de hoge kosten ervan.

Na het behalen van zijn Fellow of the Royal College of Surgeons, deel 1 (England–Accra Centre) en te hebben gewerkt als (aankomend) chirurgisch specialist, besloot Afori-Atta na wederom een discussie met zijn professor en met de zegen van de katholieke bisschop naar Europa te gaan voor voortzetting van zijn carrière. In Ierland, waar zijn vrouw en kinderen zich bij hem voegden, besloot hij verder te gaan in de traumazorg en orthopedie in Groot-Brittannië.

Tijdelijk werd definitief

Het vertrek van Ofori-Atta uit Ghana zou tijdelijk zijn. In 1994 keerde het gezin Ofori-Atta terug naar Ghana om na vijf jaar opleiding en afwezigheid voorgoed terug te keren naar het missieziekenhuis. Ondanks goede voorbereidingen en gesprekken met zijn potentiële werkgever, bracht de terugkeer niet wat hij verwachtte. Zijn streven naar verbeteringen in de gezondheidszorg werd niet op prijs gesteld. Gefrustreerd door het tekort aan basismateriaal en het gebrek aan ondersteuning voor fondsenwerving, keerde hij binnen een paar maanden terug naar Engeland. Daar werkt hij tot nu toe als Brits orthopedisch chirurg.

Tijdens een familiebezoek aan Ghana met zijn gezin in 2006, bezocht hij ook enkele bevriende collega's in verschillende ziekenhuizen. "We zagen een orthopedisch ziekenhuis dat een overdaad aan getraumatiseerde patiënten van een gynaecologische privékliniek moest opvangen. Dat veroorzaakte bij mijn hele gezin de behoefte om iets te doen. Maar wat? Voorgoed terugkeren was geen optie. Dan zou het aantal orthopedische chirurgen met één worden vermeerderd van acht naar negen op een bevolking van ongeveer 25 miljoen. Ik zou echter ook een bijdrage kunnen leveren met een educatieve ingang om bewustzijn te vergroten en bekwame Ghanese artsen op te leiden. Zo zou het tekort aan lokale experts op allerlei gebieden van de gezondheidszorg aangepakt kunnen worden."

En zo ontstond het idee voor MOTEC LIFE-UK, een charitatieve organisatie die professionals in de diaspora zou Mobiliseren om zich te richten op Orthopedische Traumazorg en

aanverwante chirurgie, op **Educatie** en het vergroten van **Capaciteit**, efficiëntie en verantwoordelijkheid, allemaal gericht op het bevorderen en beschermen van gezondheid en **Leven**.

Motec Life – UK werkt samen met professionals uit de gezondheidszorg en andere aanverwante vakmensen, zoals IT-ers, experts op het gebied van logistiek, accountants, advocaten, technici en anderen. “Ik weet dat niet alle Ghanese vakmensen bereid zijn om zich vrijwillig in te zetten voor onze doelen of om zich in te zetten voor ‘vrijwilligerswerk in het land van herkomst’, om wat voor reden ook. Soms is dan alleen buitenlandse expertise en hulp voorhanden om een bepaalde verandering tot stand te brengen. Vandaar onze multiculturele, multinationale samenstelling.”

Braindrain wordt braingain

Al heel lang laten veel artsen en verplegend personeel de kusten van Ghana achter zich. Van de zestig studiegenoten van Ofori-Atta zijn er ongeveer achttien in Ghana werkzaam, inclusief de mensen die zijn teruggekeerd na een periode in het buitenland. “Er is zeker sprake van een zogenaamde braindrain’ in de gezondheidszorg in Ghana. Ik vind echter ‘De ene goede daad, verdient de andere’. We exporteren het beste wat we hebben, maar we kunnen dit omdraaien en het op vele manieren in ons voordeel laten werken.”

Ghanese artsen die hun vaardigheden en ervaringen in het buitenland verder hebben ontwikkeld, kennen beide werelden en zijn waarschijnlijk het meest geschikt om gezondheidszorg te helpen ontwikkelen en beter en veiliger te maken.”

Dit kan volgens Ofori-Atta door terug te keren naar Ghana als vakman, samen te werken met collega’s, oude en nieuwe ideeën uit te wisselen, andere manieren van verbetering te laten zien en ervaringen te delen over een betere en efficiëntere gezondheidszorg in de ontwikkelde wereld. Ook door onderzoek te doen naar effectieve alternatieven kunnen doelstellingen worden verwezenlijkt zodat de gezondheidszorg in het land verbetert.

“Medische professionals moeten de handen ineenslaan”, vindt Ofori-Atta, “niemand uitgezonderd, en regelmatig op werkbezoek gaan in samenwerking met het Ghanese Ministerie van Gezondheidszorg. Er moeten fora komen waar deze vrijwilligers hun ervaringen en aanbevelingen kunnen uitwisselen met de plaatselijke medische staf en administrateurs alsmede met het Ministerie van Gezondheidszorg, óók op regionaal niveau.”

De praktijk

MOTEC helpt vijf geselecteerde ziekenhuizen in Ghana met het verwezenlijken van hun aspiraties. MOTEC-medewerkers brengen regelmatig educatieve bezoeken en werken samen met de plaatselijke medische staf met het oog op het verbeteren van hun praktijk. “Met onze partners in de ziekenhuizen werken wij aan de motivatie van medisch personeel door verbeteringen in de medische verzorging, verpleging, fysiotherapie, laboratoria, openbare gezondheid, tandheelkunde etc. We blijven de plaatselijke interesse in verbeteringen stimuleren en aandacht vragen van de centrale overheid voor onze waarnemingen en de resultaten van onze samenwerkingsverbanden. Sommige leden van Motec willen de diensten dusdanig verbeteren dat het voor hen gemakkelijker wordt voorgoed naar het land van herkomst terug te keren en te werken in die geselecteerde ziekenhuizen. En we willen onze educatieve programma’s uitbreiden naar scholen en gezondheidsinstellingen in het noordelijk deel van Ghana.”

Ofori-Atta geeft het voorbeeld van het plaatselijke ziekenhuis in Asafo Sefwi, het St. John of God Hospital dat wordt geleid door de Ierse filantropenbroeders Laurence Kearns en John Mitchell. “Op hun verzoek heeft een team van drie Motec-medewerkers Ghana bezocht om gericht te kijken naar mogelijke verbeteringen, in het bijzonder op het gebied van mensen en infrastructuur. Er werd unaniem besloten om een ongebruikt gebouw in te richten voor chirurgische verrichtingen die niet meer plaatsvonden wegens een gebrek aan expertise. Die faciliteit zal ook gebruikt worden als opleidingscentrum voor plaatselijke artsen en verplegend personeel en andere buitenlandse vrijwilligers naast Motec.” In dit centrum zullen

oogoperaties, liesbreukbehandelingen, tandheelkundige en kleine orthopedische ingrepen worden uitgevoerd. Het team is ook voornemens een verlaten intraveneuze infuusafdeling in hetzelfde ziekenhuis nieuw leven in te blazen met de ondersteuning van plaatselijke vakmensen en sponsorgelden.

Samen met IOM

Ofori-Atta is blij met de samenwerking met IOM, die ontstond na een studiebijeenkomst op het IOM-kantoor in Londen. "IOM ondersteunt de educatieve initiatieven, coördineert bijeenkomsten voor het uitwisselen van ervaringen die zijn opgedaan door de vrijwilligers in de diaspora en IOM geeft advies. "In wezen bevindt IOM zich in het centrum van onze verbeterdoelstellingen die zijn voortgekomen uit onze samenwerkingsverbanden in Ghana en door de aanwezigheid van onze vakmensen in de diaspora. Voor mij staat IOM voor de ontwikkeling van een schat van expertise in de hele wereld waardoor mensen overal worden aangemoedigd hun eigen mensen te helpen. Indirect staat het MIDA Ghana Gezondheidszorgproject centraal in de omkering van de braindrain en dat vind ik een heel mooi idee. De rol van de professionals in de diaspora wordt erkend door de Ghanese overheid met de instelling van een ministerie dat verantwoordelijk is voor de diaspora. Dit onderstreept het belang van het werk van MIDA in Ghana."

Het Ghana van vandaag de dag is volgens Ofori-Atta een echt multicultureel land met een grote groep 'residerende migranten' en een constante stroom toeristen. "Ik geloof in interculturele verbeteringen. Door te helpen met het verbeteren van voorzorgsmaatregelen en gezondheidszorg in Ghana op het gebied van trauma en andere gespecialiseerde medische gebieden, hebben wij, en daar ben ik van overtuigd, een aandeel in de economische ontwikkeling van Ghana."